

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ АКТИВНІСТЮ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

КОРНІСНКО В. І.

здобувач

Харків

Успішне функціонування вітчизняних підприємств на сучасному рівні розвитку економіки України безпосередньо залежить від активної інноваційної діяльності, яка максимально використовує умови, створені зовнішнім середовищем, та можливості, що існують у внутрішньому середовищі підприємства.

Визначення довгострокової стратегії інноваційного розвитку є складним питанням, яке потребує реалізації заходів, прийомів для забезпечення економічного зростання, використовуючи систему генерації нових знань, конкурентні механізми, підприємницьку активізацію та державну підтримку.

Розвиток науково-технічного прогресу нерозривно пов'язаний із використанням результатів наукових досліджень у виробничій діяльності. Особливо значного розвитку цей процес набув у нинішньому сторіччі. Не менш важливим напрямком діяльності поряд із підтримкою наукових досліджень є процес використання результатів НДДКР на практиці. Саме швидкість застосування наукових досягнень у суспільному виробництві багато в чому визначає ефективність діяльності економічної системи, дає змогу отримати конкурентні переваги порівняно з іншими країнами в певному напрямі виробництва. Використання результатів наукових досліджень у виробництві здійснюється в ході інноваційної діяльності. Тому більш докладно розглянемо поняття «інноваційна діяльність». Згідно з Законом України «Про інвестиційну діяльність»: інноваційна діяльність визначається як

«одна з форм інвестиційної діяльності», що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу.

Аналіз обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт показав, що питома вага відповідних робіт у ВВП зменшується (табл. 1). Так, у 2003 році вона складала 1,24%, у 2007 лише 0,93%, а у 2009 лише 0,9%. Потрібно звернути увагу на те, що у промислових розвинутих країнах відповідна норма складає 8 – 10% і має тенденцію до збільшення [1].

У ринковому середовищі успішне функціонування та розвиток промислових підприємств значною мірою залежать від рівня їх інноваційної діяльності. Впровадження інноваційних процесів дозволяє підприємству підвищувати конкурентоспроможність продукції та розширювати її асортимент, зберігати традиційні і створювати нові ринки збуту, покращувати умови праці, вдосконалювати процес виробництва та управління. Однак, не зважаючи на конкурентні переваги, які здатні забезпечити інноваційна діяльність, в Україні зберігається негативна тенденція зміни (погіршення) практично всіх показників, які характеризують її стан у промисловості.

За результатами досліджень, проведених фахівцями Світового банку щодо внеску окремих чинників у зростання ВВП, на основі інформації 68 країн відомо, що на технічний прогрес (інновації) у промисловому розвинутих країнах припадає приблизно 50% зростання обсягу виробництва. Для більшості країн, що розвиваються, цей чинник відіграє меншу роль. Винятком є лише країни Східної Азії, де ця частка становить більше 25%. Вважається, що в цих країнах зростання відбувається більше за рахунок зростання витрат, ніж за рахунок підвищення ефективності їх використання. Забезпечення збереження ринкового механізму в зарубіжних країнах

Таблиця 1

Обсяг виконаних наукових та науково-технічних робіт за 2003 – 2009 рр.

Рік	Усього, у фактичних цінах	У тому числі				Питома вага обсягу виконаних науково-технічних робіт у ВВП, %
		фундаментальні дослідження	прикладні дослідження	розробки	науково-технічні послуги	
2003	3319,8	491,2	429,8	1900,2	498,6	1,24
2004	4112,4	629,7	573,7	2214,0	695,0	1,19
2005	4818,6	902,1	708,9	2406,9	800,7	1,09
2006	5354,6	1141,0	841,5	2741,6	630,5	0,98
2007	6700,7	1504,0	1132,6	3303,1	761,0	0,93
2008	8538,9	1927,4	1545,6	4088,2	977,7	0,9
2009	8653,7	1916,6	1412,0	4215,9	1109,2	0,9

Джерело: Статистичний щорічник України за 2009 р., ст 168.

є однією з основних функцій держави. З метою захисту ринкового механізму і посилення конкуренції держава проводить антимонопольну політику, розробляє господарське законодавство й організовує його виконання, а також вирішує окремі економічні проблеми, де ринковий механізм спрацьовує недостатньо. У процесі господарської діяльності підприємств можуть виникати негативні (наприклад, забруднення навколишнього середовища) і позитивні побічні ефекти (наприклад, максимізація прибутків у результаті реалізації інновацій). Як із першими, так і з другими держава повинна боротись адміністративними та економічними методами [2].

Чинники, що ускладнюють розвиток інноваційної діяльності вітчизняних промислових підприємств, відображені в *табл. 2*.

Методичний підхід до конструювання взаємозв'язків, що формують систему управління інноваційно-інвестиційною діяльністю (ІІД) на підприємстві заснований на принципі необхідної різноманітності. Суть цього принципу можна сформулювати таким чином: «Різноманітність дій системи управління інноваційно-інвестиційною діяльністю, що управляють, на підприємстві повинна покривати різноманітність всіх обурюючих дій інноваційно-інвестиційного процесу». При цьому під системою управління розуміється послідовність і методи вирішення завдань управління інноваційно-інвестиційною діяльністю на підприємстві [3].

Звідси витікає, що для побудови системи, необхідно обкреслити і структурувати круг проблем і завдань, вирішення яких забезпечує ефективне досягнення цілей

Таблиця 2

Чинники, що гальмують інноваційну діяльність

Найменування чинників	Підприємства, яким перешкождали названі чинники в 2005 р.
	у % до загальної кількості обстежених підприємств
1. Недостатня фінансова підтримка держави	50,9
2. Нестача власних коштів	81,7
3. Відсутність коштів замовників	31,7
4. Низький платоспроможний попит на нову продукцію	25,5
5. Великі витрати на нововведення	49,3
6. Економічний ризик	32,5
7. Тривалий термін окупності	29,5
8. Відсутність попиту на продукцію	14,4
9. Нестача кваліфікованого персоналу	13,7
10. Нестача інформації про нові технології	17,1
11. Несприйнятливність підприємств до нововведень	14,4
12. Відсутність можливостей для кооперації з іншими підприємствами і науковими організаціями	16,7
13. Недосконалість законодавчої бази	33,5

Основними чинниками, які гальмують розвиток інноваційної складової економіки, є:

1. Спрямованість державної політики на закріплення моделі економіки, яка ґрунтується переважно на низькотехнологічних укладах.
2. Недостатність інституціонального забезпечення інноваційної діяльності.
3. Недосконалість управління інноваційною діяльністю, яка виявляється в широко окреслених пріоритетах, що суперечить теоретичним засадам стимулювання інноваційної діяльності.

На нашу думку, істотними вадами інноваційної політики, яка здійснюється в країні, є також її переважна спрямованість на управління «процесом», а не «кінцевими результатами» технологічних змін. Інноваційна політика органів державної влади спирається на визначення пріоритетів розвитку певних галузей і перерозподіл бюджетних і позабюджетних коштів для розвитку інновацій.

інноваційно-інвестиційної діяльності. Для вирішення цього завдання інноваційно-інвестиційний процес умовно розділений на чотири основні фази (*рис. 1*).

Фаза 1 – «розрахунково-аналітична робота». Даний блок враховує розрахунково-аналітичні завдання, що вирішуються на стадіях.

Фаза 2 – «Рух фінансів». Даний блок включає організаційно-розпорядливі дії із забезпечення руху фінансових коштів і власне фінансові потоки. Сюди включаються: 1) початок роботи: спілкування з кредитором, 2) інвестування отриманих фінансових ресурсів в основні засоби і поточні активи; 3) генерування грошового потоку як результату успішної діяльності; 4) сплата передбачених законом податків; 5) виплати інвесторам і кредиторам частини прибутку, що залишився; 6) напрям на ринок капіталів частини прибули у вигляді фінансових інвестицій.

Фаза 3 – блок «Створення об'єкту інвестування» враховує інформаційні і матеріально-речові процеси,

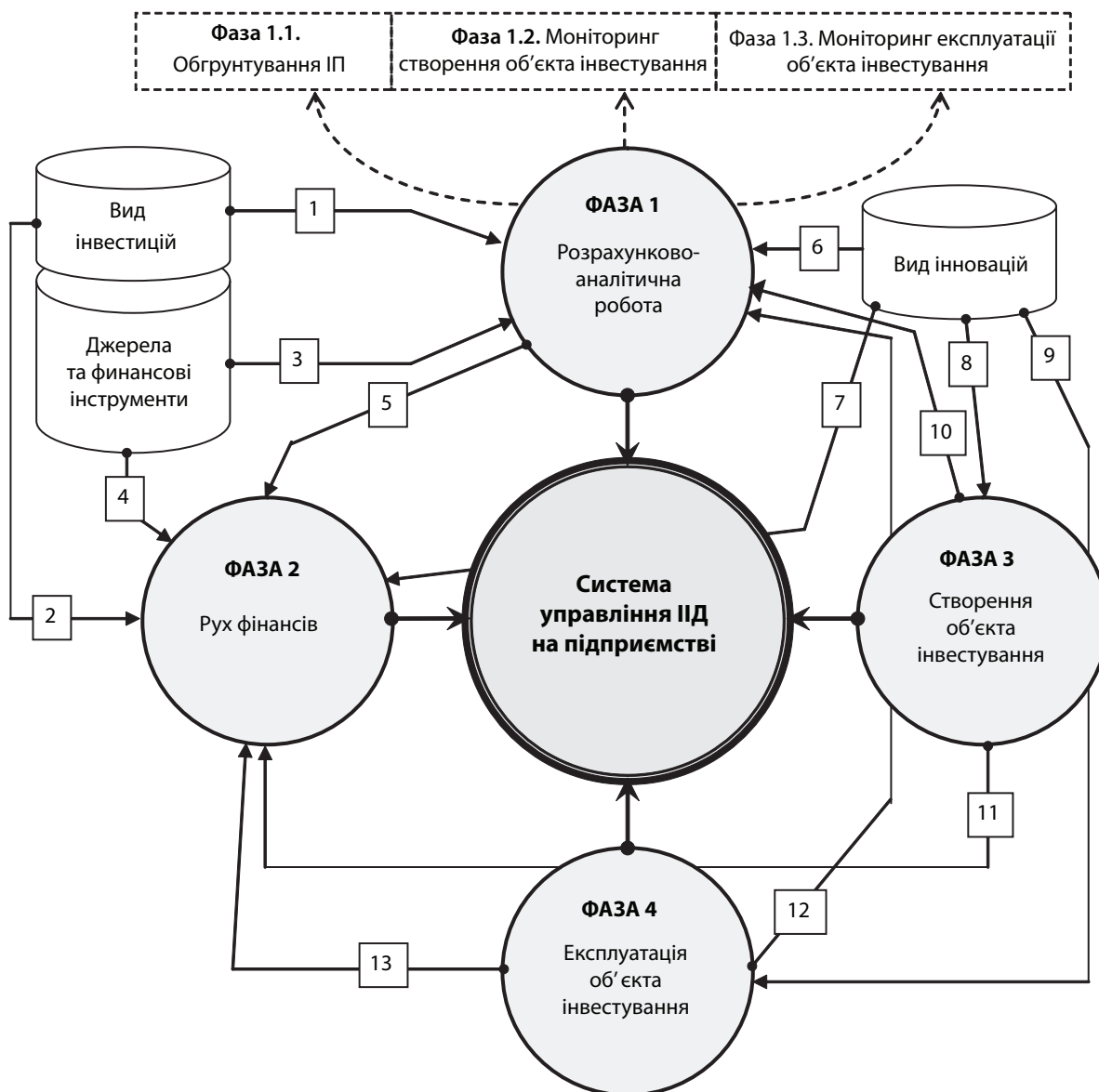

Рис. 1. Модель формування системи управління інноваційно-інвестиційною діяльністю на підприємстві

у результаті яких відбуваються кількісні, якісні і структурні перетворення відповідно до цілей конкретного інвестиційного проекту.

Фаза 4 – «Експлуатація об'єкта інвестування» включає основні, допоміжні і обслуговуючі процеси, характерні для даного об'єкта інвестування (інноваційного продукту) або для виробництва даної інноваційної продукції.

ВИСНОВКИ

Система управління інноваційно-інвестиційною діяльністю на підприємстві включає шість функціональних блоків. Це: інформація, реалізація, контроль, складання бюджетів, розробка програм, планування. Процес управління інноваційно-інвестиційним процесом умовно розділено на чотири основні фази: розрахунково-аналітична робота, рух фінансів, створення об'єкта інвестування та експлуатація об'єкта інвестування. У число інструментів залучення інвестицій включено: акції, облігації підприємства, інвестиційні сертифікати підприємства, векселі, фінансовий лізинг. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Зубець М. В.** Виклад звітної доповіді на загальних зборах Національної академії аграрних наук України // Економіка АПК.– 2011.– № 1.– С. 3 – 11.
2. **Иновационные факторы развития агропродовольственной системы России** // Економіка АПК.– 2011.– № 1.– С. 149 – 155.
3. **Витвицька О. Д.** Формування стратегії інноваційного розвитку аграрних підприємств // Економіка АПК.– 2011.– № 10.– С. 132 – 138.
4. **Статистичний щорічник України за 2009 рік.** Статистичний збірник.– К. : Держкомстат України, 2010.– 566 с.